

Светски дан луткарства – 21. март **Union Internationale de la Marionnette (УНИМА)**

Историјат УНИМЕ – међународног удружења луткара – почиње у Прагу, Чехословачка, 20. маја 1929. године, када је одржана Пета конвенција чешких луткара, на коју су позвани гости из Бугарске, Француске, Југославије, Немачке, Аустрије, Румуније и Совјетског Савеза. У одговарајућој атмосфери настала је идеја да се оснује међународна луткарска организација УНИМА (Унион Интернационале де ла Марионnette) је за кратко време од малог круга пријатеља прерасла у светску организацију. Значајно је, из угла историје уметности, да је УНИМА прво међународно тело у области позоришта.

Први чланови УНИМЕ нису били у ситуацији да остваре континуитет својих састанака: након Прага је уследио Париз, такође 1929, затим још један састанак у Лијежу 1930, али следећи, у Љубљани 1933, био је последњи пред избијање Другог светског рата 1939. године. Али, чак ни рат није прекинуо контакте које су луткари успоставили, иако су састанци, веома смело организовани, морали да се одржавају у тајности. То је било ратно „ватрено крштење“ које је, заправо, било доказ снаге и солидарности које су карактерисале рани период УНИМЕ.

Тек 1957. године, поново су Чеси иницирали први послератни састанак УНИМЕ: на Конгресу у Прагу поново су покренуте активности УНИМЕ и тај догађај је означио крај „хладног рата“, барем за луткарске послератног периода. УНИМА је, од самог почетка, била врло специфична организација: успевала је да спроводи демократске принципе постављене у њеном Статуту а да не изгуби пријатељски и хумани карактер, али је увек била способна да заузме одлучан став у спровођењу својих циљева. То није био лак задатак, нарочито у Европи, која је након 1945. била подељена на источну и западну. Снага УНИМЕ је била и биће заснована на чињеници да је она увек у стању да се уздигне изнад таквих проблема.

Шездесетих година нова генерација чланова УНИМЕ је установила нове токове у њеном раду. Нови Статути су отворили пут за оснивање Националних центара и Међународних комисија које ће преузимати одговорност за развој различитих сегмената рада УНИМЕ. На тај начин УНИМА је од групе пријатеља израсла у модерну и успешну организацију. После рата, УНИМА је одржала дванаест Конгреса, у оквиру којих су одржани и значајни међународни фестивали. 1980. године Конгрес је први пут одржан изван граница Европе, у главном граду Сједињених Америчких Држава – Вашингтону, а 1988. одржан је први Конгрес у Азији – у три јапанска града: Нагоји, Иди и Токију. Конгрес у Љубљани, Словенија, одржан 1992. године, донео је измене

Статута УНИМЕ и начињени су велики напори да УНИМА оживи и привуче нове генерације луткарских заљубљеника и стручњака.

Део планова које је поставила УНИМА односио се не само на помоћ онима који су желели да унапреде своје знање о луткарству и вештину у тој уметности, већ и на подстицање сарадње у новим областима које су захтевале дубљу разраду, као што су обучавање, подучавање и терапија.

Осамдесетих година великом брзином настају нови центри и придружују се чланови са свих континената. Нови центри почињу територијално да се групишу - на пример, Азијска или Све-америчка комисија - у намери да олакшају комуникацију и ухвате се укоштац са новим одговорностима.

Након четрдесет година проведених у Прагу, УНИМА је први пут променила седиште: Генерални секретаријат се преселио у Варшаву, Пољска, где је остао осам година.

1980. године седиште се сели у Шарлвил Мезијер, Француска, који је већ био седиште важних светских фестивала, а од тада, то постаје дом не само УНИМЕ, већ и Међународног луткарског института.

На том месту Генерални секретаријат УНИМЕ и даље врши своје активности, у пространом центру који редовно прима посетиоце са свих страна света.

Од 1929. године, када је УНИМА основана, свет се променио, па и УНИМА. То је сада препознатљива и угледна светска организација. Спектар УНИМИНИХ активности се у великој мери проширио. Значај овога се огледа у далеко већој важности која се данас придаје луткарству.

Лутка се данас може наћи у сваком жанру савремене извођачке уметности, укључујући и мас-медиј. У позоришту, на филму, на прославама, ритуалима, у образовању и медицини, као и све друге уметности, зближава људе у борби против нетолеранције и насиља.

УНИМИНА дуга традиција не стоји на путу њене динамичности. Ипак, она увек мора да се враћа хуманим идеалима универзалног пријатељства и разумевања, садржаним у уводној речи Статута.

УНИМА је одговорна не само за своје чланове, већ и за све оне чији је живот обogaћен духом и лепотом лутке.

Међународна порука Дариа Фоа (Италија) 2010.
добитника Нобелове награде за књижевност 1997.

Марионетско, луткарско и позориште сенки убрајају се међу најстарије уметничке изразе наше културе. Позоришни и књижевни корени драмских уметности у свим цивилизацијама, могу се повезати са луткарским позориштем, које се током векова развијало на најразличитије и најнеобичније начине.

До оваквог закључка може се доћи посматрањем разних облика луткарства који су се развијали кроз средњи век, од духовних и мистичних представа до сцена Христовог рођења у којима су учествовале лутке, марионете и статуе које говоре.

Одувек је постојао прелаз између стандардног и луткарског позоришта који повезује различите форме. На пример, позоришни род маски је у средњем веку преживео велике промене, прихватајући карактеристике многих других облика.

Специфичну чар луткарском позоришту даје комичан елемент, посебно када су у питању марионете: хвалисаве, парадоксалне, интелигентне и ефектне. Комични елементи се остварују не само кроз гестове који представљају јединствен и основни језик у овој врсти позоришта, већ и кроз речник, позоришне кулисе и сценографију.

Често прелази у дивљу и претерану критику друштва, без обзира на чињеницу да тоникад није био крајњи циљ.

Саме лутке су синтеза глумца, било да су настале из илузије покрета или из узбуђења. Даље, сви позоришни језици у луткарском позоришту спајају се у јединственој, напетој и есенцијалној форми.

То је разлог што луткарство сматрам невероватном извором инспирације. Са марионетама као и са сликарством, имам осећај одговорности према креативној блокади или недостатку продуктивности и тежим ка рационалном разрешењу пишући низ марионетских сцена које ће ми послужити као нацрт за дело. На исти начин долазим до синтезе преко облачења марионета, креирања сценографије и драмског заплета тако да све остало бледи.

Марионете су биле и наставиће да буду присутне у мом раду. Наравно, то је великим делом и захваљујући Франки и њеној породичној традицији, коју је одржала и у којој ужива. Као неко ко посматра са стране, дозволите ми да напоменем да су Рамесови током једног периода своје историје водили велико и успешно луткарско позориште, радећи у традиционалном позоришту више од 60 година.

Користио сам лутке и марионете од почетка свог рада, почевши од „Велике пантомиме са малим и великим луткама“ у којој су половину ликова чиниле марионете. Последње искуство са луткарским позориштем била је представа коју смо поставили са Франком и Ђордом Албертачијем, „Il Diavolo con le zinne“ (Ђаво са сисама).

За крају бих волео да вас подсетим да у „Великој пантомими“ нисмо користили само лутке већ и марионете познате као „каталанас“ и друге огромне лутке које су биле високе и преко три метра. Овим смо показали да је кршењем једноличности изражајних форми могуће створити значајну позоришну вредност која је била неочекивана и за нас који смо веровали у идеју.

Као што сте приметили, волим луткарство, а Светски дан луткарства у организацији УНИМЕ пружа ми могућност да осетим радост коју уметници и ствараоци осећају сваки дан, широм света, кроз различите облике луткарства